

ERFGOEDFESTIVAL GRENZEN

► Dolly Verhoeven op de Markt in Arnhem waar vandaag het Spel zonder Grenzen is. FOTO: ERIK VAN THULLENAAR

Het Gelderse Erfgoedfestival lijkt een gezellig festival met fietsroutes en tentoonstellingen. Festivaldirecteur Verhoeven wil ook nadenken over grote thema's. En onze eigen grenzen.

Niets verbindt zo als goeie ouwe grens

Frank Houtappels
Nijmegen

De wind blaast een parkeerbonnetje over het Arnhemse marktplein en Dolly Verhoeven staat op de plek waar ze een stormbaan heeft bedacht. Ze weet: het is bijna woensdag 23 mei, en haar Erfgoedfestival over grenzen begint hier - op de Markt in Arnhem - met een Spel Zonder Grenzen: strijdende hoogwaardigheidsbekleders op luchtkussens.

Dolly Verhoeven is alweer vijf jaar de directeur van het Erfgoedfestival. Vaak ging dat over interessante thema's voor de historisch geïnteresseerde medemens, maar dit keer heeft ze een groot, actueel thema dat werkelijk ie-der-een aangaat: grenzen. Identiteit dus. Emigratie, immigratie.

Maar bestaat er ook niet een grens tussen de studiezalen en de straat? Het idee is om ook willekeurige voorbijgangers te vragen naar hun grenzen en dat vindt ze een goed idee. Hoe? Wie? „Eh, ja, jij hebt hier ervaring mee.”

Ongetwijfeld is ook deze plek de grens tussen het een en het ander. Grenzen, heeft ze ontdekt, je hebt er genoeg van. Zeker in Gelderland. Er is niets wat Gelderlanders zo verbindt als een goeie ouwe grens.

Ga maar na.

Altijd al was Gelderland verdeeld

“**Nou ja, ik wil toch altijd een beetje opvoeden**

– Dolly Verhoeven

door Romeinen en rivieren, en aan de middeleeuwse indeling van kwartieren danken we de Veluwe, de Achterhoek en de Betuwe. Het vierde kwartier verloren we in de Tachtigjarige Oorlog (1568-1648) aan Limburg.

Door al die grenzen weet niemand wat dat nu eigenlijk is, een Gelderlander. En zo zie je dus hoe grenzen ons leven beïnvloeden. Gelderse streken hebben in 2018 een sterkere identiteit dan de provinciale. En dan heb je nog de biblebelt en een friet-patategrens en een zachte G-grens, allemaal overblijfselen van Grote Gebeurtenissen uit de Geschiedenis.

„Voel jij je Gelderlander? Nou ja, dat bedoel ik.”

Grenzen deden dus meer dan stilletjes sterven in oude verhalen, en prof. dr. Dolly Verhoeven kan het weten. Ze heeft ervoor doorgeleerd. Mag zich hoogleraar Gelderse Geschiedenis noemen. En nu is er dus dat vijfde festival, maar geen tijd voor onschuldige onderwerpen dit keer.

De vorige keren ging het over de maakindustrie van Gelderland. „Ik kan me voorstellen dat als je mensen vraagt: wat heb jij met de maakindustrie, dat ze zeggen: jeetje.”

Bij grenzen is dat anders. Grenzen bepalen ons leven, bepalen wereldpolitiek, bepaalt onze kijk op het leven, onze identiteit, de bubbel waarin we leven.

„Ja, nou ja, ik wil toch altijd wel een beetje... opvoeden. Iets van betekenis toevoegen, hoe bescheiden dat ook

zal zijn. Het is niet alleen maar pret.”

Ze schreef er eerder een opinieverhaal over in deze krant, met teksten als:

„De preoccupatie met de eigen identiteit, met het verschil tussen 'wij' en 'zij', is in onze tijd groot. De scheidslijnen tussen groepen van verschillende herkomst, religie en politieke overtuiging lijken steeds scherper te worden. Dat vraagt om reflectie op de betekenis van grenzen en op hun historische dimensie.”

En: „Grenzen bestaan niet alleen tussen naties, ze verdelen ook groepen mensen binnen een samenleving.”

Hoog tijd voor een festival dus.

Dolly Verhoeven was nog jong toen er voor het eerst een grens op haar pad kwam. Ze groeide op als katholieke dochter in Maarssen, en aan de overkant van de straat woonden protestanten. Voor haar was dat een vrij onbekende wereld, wist ze nog, en je merkte echt een cultuurverschil.

Ze begrijpt het ook. Mensen hebben de behoefte om bij een groep te horen, om te zeggen: dit is mijn dorp, dit is mijn land. Om ergens een hekje om heen te zetten.

Het is een diep menselijke behoefte, die altijd prikkelt om de volgende stap te zetten. Heeft ze zelf ook, als ze op vakantie een landsgrens nadert wil ze, nee, móét ze er even overheen.

In de schaduw van het Arnhemse

“**Wie het wil zien, ziet overal een verhaal**

– Dolly Verhoeven

Duivelshuis (ooit eigendom van hertog Karel van Gelre) staan twee vrouwen en een man. Ja, van die stormbaan hebben ze wel gehoord. Maar dan komt het toch op conditie aan. „Dus dat zagen we niet zitten”, zegt een van de vrouwen, Annelies Mulder uit De Bilt.

Er ontstaat een gesprek over grenzen. Over landsgrenzen, over je-kunt-ook-te-veel-etengrenzen en sociale grenzen.

„Geen grenzen. Dat zou het mooiste zijn.”

„Maar als je alles maar laat gebeuren, wordt het een zootje.”

„Maar als iedereen zich aan jouw normen zou houden, zou je helemaal geen grenzen nodig hebben.”

„Maar dat is dan weer saai.”

En zo wordt een onschuldig straatinterview in twee, drie minuten alweer een verhaal zonder einde.

Alles heeft een achtergrond bij dit festival, zei Dolly Verhoeven. „Mensen mogen dat negeren hoor, maar voor wie het wil zien zit er overal wel een verhaal achter. Maar de meeste gedachten ontstaan vaak als je er wat meer tijd voor neemt.”

Zo gaat dat in 2018 met grenzen. Ze zijn er wel, dat voel je ook. Maar je moet ze wel willen zien.

■ Erfgoedfestival 2018, van 23 mei tot en met 22 juli. Ruim tweehonderd activiteiten van Gorinchem tot Winterswijk en van Elburg tot Geleen. Informatie: erfgoedfestival.nl